

Onderwerp	
Versterken en professionaliseren belangenbehartiging en lobby	
Nummer	2021/510722
Portefeuillehouder	Wienen, J.
Programma/beleidsveld	6.2 Gemeentelijk bestuur
Afdeling	PG
Auteur	Groot, A.M. de
Telefoonnummer	023-5113044
Email	agroot@haarlem.nl
Kernboodschap	Haarlem heeft de afgelopen jaren de samenwerking in MRA, G40 en in Europees verband geïntensiveerd. Dit heeft tot een aantal mooie (regionale) projecten geleid, omvangrijke externe subsidies en een betere positionering van onze stad. Dit bevestigt de urgentie. Het is daarbij evident dat voor de opgaves van wonen, werken, bereikbaarheid en energietransitie regionale en Europese samenwerking en externe subsidies van Provincie, Rijk en EU nodig zijn. Met de afgesproken gebiedsontwikkeling in de ontwikkelzones en OV- knooppunten zal Haarlem de belangenbehartiging moeten intensiveren en professionaliseren om de gewenste resultaten te kunnen boeken.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter informatie naar de commissie Bestuur
Relevante eerdere besluiten	Coalitieprogramma Duurzaam Doen 2018-2022
Besluit College d.d. 21 september 2021	Het college van burgemeester en wethouders Besluit: 1. De Haarlemse belangenbehartiging verder te intensiveren en professionaliseren. 2. Bij de Programmabegroting 2022-2026 aan de gemeenteraad voor te stellen hier financiële middelen voor beschikbaar te stellen. De secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

In het coalitieprogramma 2018-2022 'Duurzaam doen' wordt benoemd dat Haarlem veel opgaven niet alleen kan oppakken, maar dat verschillende ontwikkelingen en opgaven om bestuurlijke samenwerking met andere overheden en private partners vragen. Met het oog daarop werd gesteld

dat de Haarlemse belangenbehartiging en lobbyactiviteiten zouden worden geïntensiveerd en geprofessionaliseerd. Voor een deel is Haarlem hier goed in geslaagd met een sterke positie in de MRA en de G40. Maar met de grootschalige gebiedsontwikkeling in de ontwikkelzones en OV-knooppunten voor de deur zal Haarlem alle zeilen moeten bijzetten om de ontwikkelingen goed regionaal af te stemmen. Denk aan bijvoorbeeld de grootschalige woningbouw, werklocaties, mobiliteit en energietransitie.

De komende tijd zal Haarlem nog veel meer afspraken moeten maken met publieke (naast private) investeerders zoals buurgemeenten, Vervoerregio, Provincie en Rijk over het uitvoeren van regionale projecten en subsidieverwerving. Dat geldt ook voor economische herstel na de coronacrisis waarvoor veelal EU- en Rijksfondsen beschikbaar zijn of komen. Dit vereist in Haarlem een verdere professionalisering van de Haarlemse belangenbehartiging. De huidige, wat meer situationele aanpak schiet dan tekort en zal strategischer en structureler georganiseerd moeten worden. De inzet op de EU en de positionering van Haarlem in de wereld wordt de komende periode nader onderzocht.

2. Besluitpunten college

1. De Haarlemse belangenbehartiging verder te intensiveren en professionaliseren.
2. Bij de Programmabegroting 2022-2026 aan de gemeenteraad voor te stellen hier financiële middelen voor beschikbaar te stellen.

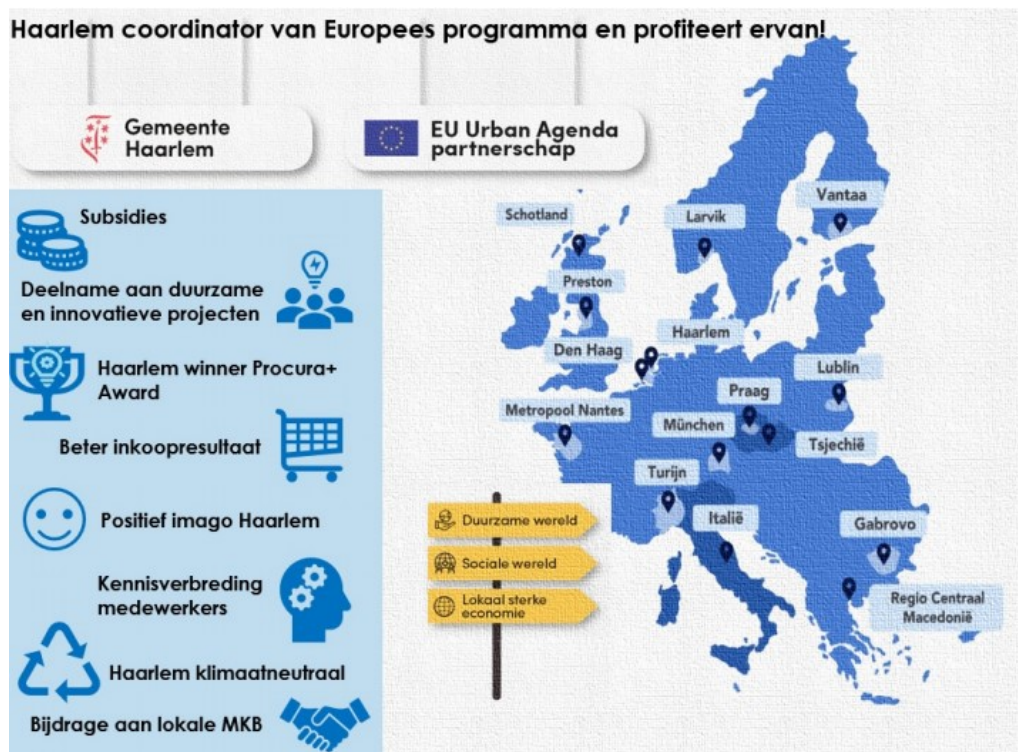
3. Beoogd resultaat

Haarlem wil en kan met dit voorstel de diverse successen die het heeft geboekt met belangenbehartiging en lobby voortzetten en uitbouwen. In financiële zin gaat het daarbij om jaarlijks € 15 miljoen aan externe baten.

4. Argumenten

1. *Een intensieve belangenbehartiging en lobby is noodzakelijk om de ambities voor Haarlem te realiseren.*

In de afgelopen jaren heeft de inzet op belangenbehartiging en lobby veel goede resultaten opgeleverd. Haarlem is een sterkere speler geworden in de MRA en de G40 en kan nu een aantal ambities en opgaven in en ten behoeve van de ontwikkelzones (woningbouw, economisch herstel, regionale mobiliteit en verduurzaming) via de regio gaan waarmaken. Ook binnen de EU pakken we kansen (public procurement). De benodigde inzet vereist intensivering van de belangenbehartiging, professionalisering en structurele coördinatie. Dit vraagt om een aantal organisatorische aanpassingen. De huidige personele formatie voor de samenwerkingsverbanden in Europa, de MRA, de VNG, de G40 en Zuid-Kennemerland is hiervoor niet toereikend.

2. Haarlem heeft al diverse successen bereikt door belangenbehartiging en lobby.

Ter illustratie van wat voor soort successen er bereikt worden hieronder een aantal voorbeelden van reeds bereikte resultaten.

- De EU zoekt steeds meer direct de samenwerking met regio's en steden. Een toonaangevend voorbeeld is de opdracht aan Haarlem rond 'Procurement' van de Urban Agenda. Haarlem is sinds medio 2017 coördinerende gemeente van het Europese programma 'Urban Agenda partnerschap' rondom Innovatief en Verantwoord Aanbesteden. In de afgelopen drie jaar is hard gewerkt aan het uitbreiden van het Europese netwerk. Het programma heeft een concrete bijdrage geleverd aan de realisatie van Haarlem klimaatneutraal, duurzaamheid, aantrekkelijke stad voor duurzaam en innovatief ondernemerschap. Haarlem heeft dit programma naar een hoger niveau getild en daarmee veel 'goodwill' gekweekt bij zowel de Nederlandse als de Europese partners.

Er is een Horizon 2020 subsidie voor de duurzame voedselvoorziening (€ 270.000) en een AKCI subsidie verworven (€ 10.000).

Subsidie voor een duurzame voedselvoorziening en distributie

AKCI-subsidie voor aanbestedende overheden

Deelname aan duurzame en innovatieve projecten

Haarlem profiteert van toegang tot het Big Buyers platform, het initiatief rondom o.a. circulair aanbesteden.

En verder heeft onze Europese inzet geleid tot:

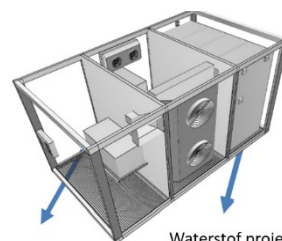
- maatschappelijk verantwoord inkopen van de ICT-producten en diensten en het verhogen van de transparantie in de IT-leveranciersketen en verbetering van de arbeidsomstandigheden.
- kunstmatige intelligentie oplossingen voor de klimaat neutrale doelen
- gratis gebruik waterstofgeneratoren, bijvoorbeeld op een bouwplaats of tijdens een tijdelijk evenement.

Fair ICT project

Inzet van kunstmatige intelligentie om klimaat neutrale doelen te verwezenlijken

Waterstof project

Bijdrage aan lokale MKB

Er is een Kennemer Inkoop Platform opgezet (Impact ondernemers). Dit platform komt direct ten goede aan het lokale MKB.

Positief imago Haarlem

Haarlem heeft in 2020 de prestigieuze Procura+ Award 2020 gewonnen voor de meest innovatieve en duurzame aanbesteding in Europa met de duurzame Grond, Weg en waterbouw (GWW) aanbesteding. Een prachtige opsteker voor het imago van de Gemeente Haarlem.

In mei 2020 is de officiële publicatie verschenen van de Europese Commissie over “Hoe breng je maatschappelijk verantwoord inkopen in praktijk” waarin de best practice van de gemeente Haarlem over de toepassing van SROI (Social Return on Investment) is opgenomen.

Ook op nationaal niveau doet Haarlem het goed. Pianoo, een van de partners in het Europees programma, heeft Haarlem geselecteerd in de top 3 van de meest innovatieve inkopers in Nederland. De minister van VWS heeft reeds in drie brieven aan de Tweede Kamer Haarlem

en de samenwerking met Haarlem positief genoemd in het kader van het Europees programma Urban Agenda.

Haarlem's approach to Social Return on Investment

Name of procuring authority, Country: City of Haarlem, the Netherlands
Product or service sector: All sectors that involve the use of labour (tenders for services and works)

Haarlemse praktijkvoorbeeld in de officiële publicatie van de Europese commissie

Over het programma en producten van het programma is een korte video beschikbaar:

<https://www.youtube.com/watch?v=mO9Imz26isc>

- Haarlem is lid van Eurocities en Eurotowns en werkt daar in het kader van het Europese programma Urban Agenda actief mee samen.

Eurocities was vanaf begin af aan aangesloten bij het Urban Agenda programma. In 2020 is Haarlem benoemd tot voorzitter van de Eurocities Werkgroep Inkoop en Aanbesteding door overheden voor de periode 2021-2022. In het verleden zijn alleen grote steden tot voorzitters benoemd, zoals Nantes of München.

In 2019 is Eurotowns aangesloten bij het Urban Agenda programma.

- Concrete resultaten voor Haarlem vanuit de MRA samenwerking voor **ca. € 60 miljoen**, zijn: de vestiging van de Internationale School Haarlem, de stimulering van het C-district (Circulaire economie, Waarderpolder) de spoorse deal met provincie, NS, Vervoerregio en de ZKL gemeenten om de frequentie van het treinverkeer naar Zandvoort fors te verhogen (ca € 7 miljoen), de toekenningen van de Woningbouwimpuls voor Europaweg (€ 7,6 miljoen) en Haarlem Zuidwest (€ 8,2 miljoen) en een impuls van de provincie Noord-Holland voor de woningbouw bij de Koepel (€ 1 miljoen). Het grootste nationale infrastructurele project in onze

regio dat op dit moment wordt voorbereid, is de aanpak van het Rottepolderplein (€ 30 miljoen). Zuid-Kennemerland is gelukkig weer meer “in the picture” dan voorheen. Deze voorbeelden laten zien dat Haarlem deze doelstellingen middels de MRA beter kan bereiken dan alleen, reden op hier stevig op in te zetten.

- Voor de herinrichting Houtplein werd door de provincie aangegeven dat een financiële bijdrage zou worden teruggetrokken in verband met de duur van het proces en enkele inhoudelijke aspecten. Met lobby-inzet zijn de middelen alsnog behouden gebleven.
- Intelligente Verkeer Regel Installaties zijn in de nabije toekomst een van de manieren om de doorstroming te verbeteren. Hiervoor stonden Rijksmiddelen gereserveerd voor Zuid-Kennemerland, maar die zouden per 2020 vervallen. Door lobby-inzet zijn de middelen behouden en mogen de middelen voor het vooronderzoek worden ingezet. Hetzelfde geldt voor de middelen voor spitsmijden, waarvan het belang in de coronacrisis zichtbaar is geworden.
- Veel inzet is gericht op de totstandkoming van openbaar vervoer-knooppunten in Haarlem (Nieuw-Zuid, Oostpoort en Stationsgebied Haarlem). In 2021/2022 besluiten de provincie en het Rijk over bijdragen voor wonen en bereikbaarheid, waarbij het BO MIRT een belangrijk moment is. Samen met provincie, NS, ProRail en VRA treft Haarlem voorbereidingen om hoog op de agenda te komen.
- Haarlem heeft de subsidie gekregen voor opvang dak- en thuislozen (€ 300.000 van het Rijk), duurzaamheid/verduurzaming (€ 1,5 miljoen en € 267.000 vanuit Europa; € 170.000 vanuit de MRA; € 300.000 van de provincie). Daarnaast heeft Haarlem vanuit MIRT financiële bijdragen gekregen voor zaken als fietsroutes, fietsparkeren en duurzame mobiliteit door via diverse netwerken voortdurend de ambities, uitgewerkt in concrete projecten en met cofinanciering, in te brengen.
- Binnen de MRA liggen mogelijkheden voor belangenbehartiging over de aanpak van grote opgaven. De resultaten van MRA-samenwerking zijn al eerder genoemd en zijn het gevolg van een intensieve betrokkenheid van Haarlem bij het netwerk. Al jaren zijn bestuurders en ambtelijke organisatie in het MRA netwerk actief voor de thema's ruimte, woningbouw, economie, duurzaamheid, landschap en cultuur. Van MRA programma's als Bereikbare Steden, klimaatadaptatie, toerisme en internationals, circulaire economie en verduurzaming cultuurgebouwen is Haarlem zelfs bestuurlijk trekker namens de MRA. Met grote regelmaat wordt de Haarlemse raad door de MRA gevraagd zienswijzen te geven. Deze input wordt benut om de producten beter te maken en voor het formuleren van de definitieve afspraak in de MRA. Met het MRA Governance-traject heeft Haarlem de balans, de slagkracht en de transparantie in de MRA helpen verbeteren. De toetreding tot het MRA platform Mobiliteit is na jaren van trekken en duwen eind dit jaar een feit en van groot belang voor onze regio.
- Haarlem is ook actief in de G40. De G40 behartigt vaak samen met de VNG de belangen van de grotere gemeenten. De G40 heeft, met inzet vanuit Haarlem:
 - o succesvol de lobby ingezet om de budgetten voor jeugdzorg te verhogen;

- wordt ingezet om bij de herverdeling van gelden gemeentefonds ook rekening te houden met de kosten die een centrum functie voor de omliggende regio met zich meebrengt,
 - is de door het Rijk uitgewerkte warmtewet voor nadere uitwerking teruggedraaid, omdat daarin de regie mogelijkheden voor de stad om zelf sturing te geven te marginaal geborgd waren.
- In de VNG kan Haarlem aanvullend op de bestaande inzet van de burgemeester een actievere rol spelen in de volgende coalitieperiode. Juist vanuit de VNG kunnen wet- en regelgeving en Rijksbeleid worden beïnvloed.

3. Continuering van de successen vragen om een goede uitvoering van de belangenbehartiging door een professionaliseringsslag in de organisatie.

Op dit moment wordt de belangenbehartiging door de betrokken (regionale) medewerkers (en bestuurders) “erbij gedaan”, met enthousiasme en goed resultaat, maar ontoereikend voor alle afgesproken ambities en het vooruitzicht van de energietransitie, mobiliteitsopgave en gebiedsontwikkelingen in de ontwikkelzones en OV-knooppunten. De nieuwe aanpak vereist een solide structuur, tijd en capaciteit, maar ook medewerkers op verschillende plekken die getraind zijn in belangenbehartiging en lobby; en we moeten onze subsidiekracht versterken. Daartoe doet het college bij de Programmabegroting 2022-2026 een voorstel aan de raad. De resultaten van een onderliggend onderzoek zijn als bijlage toegevoegd aan deze nota bijgevoegd.

Specifiek aandachtspunt zijn de mogelijkheden in Europa en gericht investeren in nader te bepalen buitenlandse partners. Naar dit laatste kan – afhankelijk van beschikbare middelen - nader onderzoek worden gedaan.

4. Belangenbehartiging en lobby vraagt om gericht handelen; een kernboodschap helpt daarbij

Een gemeenschappelijk beeld van waar Haarlem voor staat en voor gaat is een voorwaarde voor goede belangenbehartiging. Dit beeld straalt trots uit én geeft weer wat voor de stad belangrijk is. Dit is verwoord in onderstaande kernboodschap, die door iedereen die de belangen van Haarlem behartigt uitgedragen wordt. Dat zijn bestuurders in college en raad en ambtelijke vertegenwoordigers van de stad.

Kernboodschap Haarlem

Haarlem, uniek met een authentiek centrum en een prachtig landschap als achtertuin. Meer mensen willen in Haarlem wonen en werken. Wat Haarlem daarbij kan gebruiken is meer werkgelegenheid in de stad zelf en goede bereikbaarheid.

In Haarlem wonen steeds meer Haarlemmers. Ook voor nieuwe inwoners is de stad een prachtige plek. In het historische centrum vinden Haarlemmers op loopafstand veel bijzondere winkels, culturele voorzieningen, gezellige cafés en restaurants. Ze wonen bovendien dicht bij het strand, de

duinen en eeuwenoude buitenplaatsen. Geen enkele andere stad in de Metropoolregio Amsterdam heeft een zo veelzijdige omgeving.

Haarlem groeit en doet dat op een manier die toekomstbestendig is: sociaal, leefbaar en duurzaam. Met de groei van het aantal woningen en inwoners is goede bereikbaarheid urgent voor de stad. Duizenden Haarlemmers forenzen elke dag naar hun werkplek buiten Haarlem. Er is behoefte aan meer werkgelegenheid in de stad zelf, voor Haarlemmers die met hun hoofd of met hun handen werken. Maar er is ook behoefte aan goede verbindingen zodat banen buiten de stad bereikbaar zijn voor Haarlemmers. De ontwikkelzones, waar de komende jaren flink wordt gebouwd, zijn perfecte plekken voor banen. Nieuwe en verbeterde OV-knooppunten houden Haarlem bereikbaar.

Haarlem heeft stadsrechten sinds 1245 en is daarmee de oudste stad van de Metropoolregio Amsterdam. Al eeuwen vinden mensen van buiten een nieuw thuis in Haarlem. Nieuw elan wordt gecombineerd met bedachtzaamheid. Haarlem blijft authentiek, door het erfgoed te koesteren en door dat wat de toekomst brengt te omarmen.

Met inzet op de groei van Haarlem via de ontwikkelzones zal de belangenbehartiging mede gezien de kansrijke regelingen zich vooral richten op de thema's woningbouw, werkgelegenheid, mobiliteit en verduurzaming. We verwachten concrete inzet op eerder vastgestelde projecten als:

- Woningbouwimpuls Oostpoort
- HOV Haarlem – Amsterdam – Schiphol
- OV-knooppunt Nieuw-Zuid
- Velserverbinding
- Fietsroutenetwerk
- Fietsparkeren bij stations
- Duurzame en Innovatieve Mobiliteit
- Digitalisering (Koepel)
- Circulaire economie (C-district)
- Afspraken RES, warmtetransitie (Waarderpolder, Polanenpark, geothermie)
- ...

De opsomming van projecten is niet limitatief; maatschappelijke trends en ontwikkelingen, maar ook een nieuwe coalitieperiode zorgen voor accentverschuivingen en nieuwe elementen.

5. Risico's en kanttekeningen

In het geval van belangenbehartiging gaat de kost voor de baat uit. Het opdoen van kennis, het selecteren en bemensen van de juiste netwerken en de directe lobby vereisen tijd, capaciteit en middelen en garanderen geen 100% resultaat. Maar de recente successen laten zien dat Haarlem op de goede weg is en dat een professionele inzet uitzicht biedt op nog meer rendement. Zie in dit kader in de Programmabegroting 2022-2026 het begrotingsvoorstel aan de gemeenteraad voor de versterking van de subsidiekracht. Daarbij gaat het nu om een eerste stap in een groeimodel met een

tijdelijke extra inzet gedurende twee jaar met een strategisch adviseur/lobbyist en subsidie coördinator en financieel consultant. Bij bewezen meerwaarde kan deze inzet structureel worden gemaakt en eventueel worden uitgebreid (stap 2 in het groeimodel). Voor een nadere toelichting op deze stappen zie de bijlage.

Met de tijdelijke extra inzet wil en kan Haarlem meer bereiken voor de stad, financieel vertaald gaat het om € 15 miljoen aan baten per jaar.

De successen en baten worden gemonitord.

Deze nota geeft nog geen blauwdruk voor hoe belangenbehartiging strategisch in te zetten. Een actueel thema is waar (welke netwerken/overleggen) en hoe (proces, inhoud) Haarlem de eigen inbreng kan versterken. Waar versterken Europa, rijk, en provincie de ambities van Haarlem en hoe is onze inbreng in de regionale samenwerking het meest efficiënt en effectief.

6. Uitvoering

Belangenbehartiging is geen nieuw fenomeen voor de gemeente Haarlem, maar het wordt er door gemeentelijke functionarissen die als beleidsadviseur, projectleider, manager of zelfs bestuurder werkzaam zijn, getraind of ongetraind bijgedaan. Gezien de ontwikkelingen in stad en regio, de ambities van het bestuur en de complexe, regionale omgeving wordt het tijd om structuur en strategie aan te brengen in deze taak van lobby en belangenbehartiging en de uitvoeringskracht te versterken op alle niveaus. Voor de belangenbehartiging/subsidieverwerving is het belangrijk dat wij:

- **profileren** als gerespecteerde samenwerkingspartner;
- **netwerken**: opbouwen van duurzame relaties door anderen vroegtijdig te betrekken bij onze plannen, maar ook door de plannen van partners te inventariseren om zo de samenwerking tijdig op te zoeken;
- **van elkaar leren**: bijvoorbeeld Amsterdam of andere, middelgrote gemeenten hebben met dezelfde complexe opgaven te maken als Haarlem;
- **samen optrekken**, ontwikkelen en uitvoeren. Waar mogelijk uitvoeren van gezamenlijke trajecten, zoals nu gedaan wordt in bijvoorbeeld de MRA;
- **invloed uitoefenen**: zorgen dat besluiten van anderen bijdragen aan de ambities van Haarlem;
- **middelen verwerven**: verkennen van verschillende financieringsmogelijkheden en subsidiestromen bij partners.

In een afzonderlijk begrotingsvoorstel zijn de organisatorische en financiële consequenties opgenomen.

7. Bijlagen

Bijlage 1. Bestuurlijke samenvatting onderzoek subsidiekracht.